

**Duális képzőhelyek szakirányú oktatási
tevékenységének minősítését, ellenőrzését elősegítő
minőségi feltételek**

**Az Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamara
megbízásából összeállította:**

Benyusz Tamás

2020

Tartalomjegyzék

Jogszabályok és rövidítések	2
Szakkifejezések és meghatározásuk	2
Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen	9
A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele	10
Személyi feltételek	10
Tárgyi feltételek	12
Szakképzési előszerződés, szakképzési munkaszerződés	12
Duális képzőhely minőségi követelményeinek szempontrendszere	18
Megfelelés az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) előírásainak	18
EQAVET Keretrendszer fő részei	19
Az EQAVET Keretrendszer indikátorai	22
Forrásmunkák	24
Melléklet	25

Jogsabályok és rövidítések

régi Szkt.: 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről

Szkt.: 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

Szkr.: a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7) Korm. rendelet

Szht.: 2011. évi CLV. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

Nkt.: 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről

Mt.: 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

Szakkifejezések és meghatározásuk

A megújuló szakképzésben alkalmazott alapfogalmak és értelmezésük.

A szakképzés fogalma

A szakképzés felsőfokú szakképzettséget nem igénylő munkakör betöltéséhez vagy tevékenység végzéséhez szükséges

- a) szakmára felkészítő szakmai oktatás és
- b) szakképesítésre felkészítő szakmai képzés.

A szakmajegyzék

Kizárólag szakképző intézményben szakmai oktatás keretében elsajátítható szakmákat tartalmazza. A szakmajegyzékben szakmánként meghatározásra került a szakma azonosító száma, ennek keretében tanulmányi területe, ágazati besorolása, szintjének meghatározása, a szakma megnevezése, a hozzá kapcsolódó szakmairány, valamint a szakmai oktatás időtartama.

A képzési és kimeneti követelmények (KKK)

A szakmákhoz - az ellenőrzési, a mérési és az értékelési rendszer kialakítását és működését biztosító, a szakképzésben kötelezően alkalmazandó - képzési és kimeneti követelményeket kell előírni. A képzési és kimeneti követelményekben - részsakmaként - meghatározható a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé. Ha a Szkt. eltérően nem rendelkezik, a szakmára vonatkozóan meghatározott rendelkezéseket a részsakmára is alkalmazni kell.

A programtervezés (PPT) és a szakmai program

A szakképző intézményben a nevelő és oktató munka

- a) a szakképzésben kötelezően alkalmazandó programtervezés és
- b) a programtervezés alapján kidolgozott szakmai program szerint folyik.

A tanév, tanítási év rendje

A szakképző intézményben

- a) a tanév szeptember 01-től a következő év augusztus hónapjának utolsó napjáig,
- b) a tanítási év - az érettségi vizsga, illetve a szakmai vizsga évét kivéve - szeptember első munkanapjától a következő év június 16-kát megelőző utolsó munkanapig tart. A szakképző intézmény azon évfolyamain, amelyeken közismereti oktatás nem folyik, a szakképzés a tanév és a tanítási év rendjére tekintet nélkül is megkezdhető.

A tanítási év - azokon az évfolyamokon, amelyeken közismereti oktatás is folyik - ötnapos tanítási hetekből áll, a szombat, a vasárnap és a munkaszüneti nap pedig tanítás nélküli pihenőnap. Ha a törvény eltérően nem rendelkezik, a tanulónak - a tanév rendjében meghatározottak szerint - a tanítási évben legalább három alkalommal, legkevesebb hat egybefüggő nappól álló tanítási szünetet és a Kormány rendeletében meghatározott esetben rendkívüli szünetet, a tanítási év utolsó napját követően a tanév végéig terjedő időszakban pedig legalább harminc egybefüggő nappól álló nyári szünetet kell biztosítani.

A tanulói jogviszony és a felnőttképzési jogviszony

A szakképzésben

- a) a tanuló tanulói jogviszonyban,
- b) a képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban áll. A tanulói jogviszony a szakképző intézmény és a tanuló között, a felnőttképzési jogviszony a szakképző intézmény, illetve a felnőttképző és a képzésben részt vevő személy között jön létre. A tanulói jogviszonyra az 54-72. §-t, a felnőttképzési jogviszonyra az Fktv.-t kell alkalmazni.

Tanulói jogviszony tanköteles kiskorúval, továbbá a nappali rendszerű szakmai oktatásban részt vevő tanulóval hozható létre annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyikben a tanuló a 25. életévét betölti. A szakképző intézmény tanulójának tankötelezettségére az Nkt.-t kell alkalmazni.

Szakmai képzés kizárólag felnőttképzési jogviszonyban szervezhető. Ha a tanuló szakmai képzésére a szakképző intézményben a szakmai oktatással vagy a köznevelési intézményben a

szakgimnáziumi vagy a szakiskolai nevelés-oktatással párhuzamosan kerül sor, a szakmai képzés, illetve szakiskolában a szakmai oktatás tanulói jogviszony keretében is megszervezhető.

A felnőttképzési jogviszony keretében folyó szakmai oktatásban

- a) a szakmai oktatás időtartama legfeljebb a negyedére,
- b) az óraszám legfeljebb a nappali rendszerű szakmai oktatás óraszámának negyven százalékáig csökkenthető.

A közismereti oktatás

A szakképző intézményben a közismereti oktatás a közismereti kerettanterv szerint folyik.

Ágazati alapoktatás

A szakképző intézményben a szakirányú oktatást megelőzően ágazati alapoktatás folyik. Az ágazati alapoktatás magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározottak szerint.

Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni. Az ágazati alapoktatás ágazati alapvizsgálattal zárul.

Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát.

Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja. A vizsgabizottság elnöke a Kormány rendeletében meghatározott díjazásra jogosult.

Az ágazati alapvizsga teljesítését az év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni. Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

A szakirányú oktatás

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatásban

- a) szakképző intézményben vagy
- b) szakképzési munkaszerződéssel a duális képzőhelyen vehet részt. A szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy duális képzőhelyen való részvétele a szakirányú oktatásban a gazdasági kamara közreműködése mellett sem biztosítható. Ha a szakmai oktatás célját szolgálja, a szakirányú oktatás teljesíthető külföldön is, amelynek időtartama nem haladhatja meg a szakirányú oktatás időtartamának egynegyedét.

A szakirányú oktatásban való részvétel kötelező.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy mulasztását a Kormány rendeletében meghatározottak szerint kell pótolni.

A műhelyiskola

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személynek a szakképzésbe való bekapcsolódáshoz vagy a munkába állásához szükséges ismeretek megszerzésére szolgáló képzési forma. A műhelyiskola folyamatos mentori támogatással hozzájárul a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy személyes és társas kompetenciáinak fejlesztéséhez és önálló életkezdéséhez szükséges alapismeretek átadásához.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a műhelyiskolában tanulmányokat akkor folytathat, ha

- a) alapfokú végzettséggel nem rendelkezik és a szakképző iskola dobbantó programját elvégezte vagy
- b) alapfokú végzettséggel rendelkezik és a 16. életévét betöltötte.

A műhelyiskolában kizárólag részszakma megszerzésére irányuló felkészítés folyik, amelyet tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között a nappali rendszerben, 1 - 5 fős csoportokban kell megszervezni úgy, hogy a részszakma megszerzésének időtartama – a tanév, illetve a tanítási év rendjére tekintet nélkül – legalább hat, legfeljebb huszonnégy hónap közé essen.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő kiskorú személy műhelyiskolában való részvétele az Szt. 71. § (2) bekezdésében meghatározott esetben nem utasítható el.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a képzésben részt vevő fogyatékkal élő személy tekintetében a szakképző intézmény szakmai programja:

- a) a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza és
- b) az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb időt is megjelölhet.

A szakirányú oktatás rendje

- a) a tanítási évben teljesítendő oktatásból és a tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlatból vagy
- b) a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt teljesítendő oktatásból és gyakorlatból áll.

Az őszi, a téli és a tavaszi szünet ideje alatt - a szorgalmi időszakban teljesítendő szakirányú oktatás igazolatlan mulasztásának pótlása, illetve szakképzési munkaszerződés keretében folytatott szakirányú oktatás kivételével - szakirányú oktatás nem szervezhető.

A szakirányú oktatás időtartama

A szakirányú oktatás időtartama a napi 8 órát, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy fiatal munkavállaló, a napi 7 órát nem haladhatja meg.

A napi szakirányú oktatást 6 és 22 óra között kell megszervezni. A szakirányú oktatás befejezése és a következő napi szakirányú oktatás vagy közismereti oktatás megkezdése között legalább 16 óra folyamatos pihenőidőt kell biztosítani.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy részére, ha a napi szakirányú oktatási idő

- a) a 4,5 órát meghaladja, legalább 30 perc,
- b) a 6 órát meghaladja, legalább 45 perc

megszakítás nélküli szünetet kell biztosítani a napi szakirányú oktatási időn belül.

A szakirányú oktatás megszervezése

A szakirányú oktatást tanteremben, tanműhelyben vagy munkahelyi körülmények között kell megszervezni.

A tanműhely lehet

- a) iskolai tanműhely vagy
- b) duális képzőhely által működtetett tanműhely.

A tanműhely olyan gyakorlati képzőhely, amely a szakma jellegétől függően különösen műhely, tangazdaság, tanbolt, tankórterem, tankert, tanudvar, tankonyha, laboratórium, taniroda, demonstrációs terem, gyakorló- és szaktanterem formájában működik.

A szakképzési munkaszerződés

A szakképzési munkaszerződéssel a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy és a duális képzőhely között munkaviszony jön létre. A szakképzési munkaszerződéssel a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy elfogadja a szakirányú oktatásban való részvétel feltételeit és kötelezettséget vállal a duális képzőhely irányítása szerint a szakirányú oktatásban való részvételre, a duális képzőhely pedig vállalja a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatáson való foglalkoztatását és oktatását, továbbá kötelezettséget vállal a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy számára az Szt. törvényben meghatározott juttatások nyújtására.

Szakmai vizsga

A szakmai vizsga állami vizsga, amely a szakirányú oktatás során megtanult, a képzési és kimeneti követelményekben az adott szakmára speciálisan előírt szakmai ismeretek elsajátítását országosan egységes eljárás keretében méri.

Akkreditált vizsgaközpont

Szakma megszerzésére irányuló szakmai vizsgát, illetve szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés megszerzésére irányuló képesítő vizsgát a nemzeti akkreditálásról szóló törvény szerinti akkreditáló szerv által személytanúsító szervezetként akkreditált vizsgaközpont szervezhet.

A vizsgaközpont,

- a) megbízza a vizsgafelügyelőt és a vizsgabizottság további tagjait, kijelöli a szakmai vizsga jegyzőjét, az interaktív vizsgatevékenység felügyelőjét és a technikai feltételek folyamatos biztosításáért felelős személyt,
- b) kijelöli a szakmai vizsga helyét és időpontját, valamint megszervezi a javító- és pótlóvizsgát,
- c) gondoskodik a szakmai vizsga lebonyolításához szükséges feltételek biztosításáról,
- d) vezeti a szakmai vizsgával kapcsolatos nyilvántartásokat és
- e) ellátja a Kormány rendeletében a szakmai vizsgával összefüggésben meghatározott feladatokat.

A szakmai vizsgát az akkreditált vizsgaközpont háromtagú vizsgabizottsága előtt kell letenni. A szakmai vizsga központi vizsgatevékenységének tartalmát a szakképzésért felelős miniszter a Kormány adott ágazatért felelős tagjának egyetértésével határozza meg.

A szakmai vizsgát a Kormány rendeletében meghatározott rend szerint kell lebonyolítani.

A szakmai vizsga legmagasabb díját a Kormány rendeletben állapítja meg. A szakmai vizsga díját e mértéken belül az akkreditált vizsgaközpont úgy állapítja meg, hogy az a ráfordításaira és működéséhez szükséges észszerű nyereségre fedezetet biztosítson, tekintettel az azt terhelő fizetési kötelezettségekre és az akkreditált vizsgaközpont részére nyújtott támogatásokra is. A szakmai vizsgának a Kormány rendeletében megállapított legmagasabb díjánál magasabb díjat és a szakmai vizsgáért fizetendő más pénzübeli, anyagi, természetbeni hozzájárulást vagy költséget érvényesen nem lehet kikötni.

Szakma megszerzéséről kiállított oklevelet, illetve szakmai bizonyítványt az kaphat, aki sikeres szakmai vizsgát tett.

Az oklevél és a bizonyítvány

A szakma megszerzéséről kiállított oklevél, illetve szakmai bizonyítvány államilag elismert középfokú végzettséget és szakképzettséget tanúsít és egy vagy több foglalkozás valamennyi munkakörének betöltésére képesít, a részsakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány államilag elismert alacsony fokú végzettséget és szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.

A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerzett képesítő bizonyítvány államilag elismert, önálló végzettségi szintet nem biztosító szakképesítést tanúsít.

Szakirányú oktatás a duális képzőhelyen

Az új szkt. és az Szkr. nem választja el élesen a szakirányú oktatás elméleti és gyakorlati megvalósítását. Ezt a képzőintézmény és a duális partner együttműködésén alapuló tervezésre bízta. Ennek megfelelően a tervezés alapján elkészült képzési programban kerül rögzítésre, az a szakmai tartalom, óraszámra lebontva, ami a képzőintézménynél és a duális partnernél kerül megvalósításra.

2020. szeptember 1-jétől a képzésbe belépők esetében már 2020. május 31. után létesített tanulói/felnőttképzési jogviszonyról beszélünk, ezért arra már az új Szkt szabályai vonatkoznak.

A tanuló a szakirányú oktatásban a szakképző intézményben vagy szakképzési munkaszerződéssel a duális képzőhelyen vehet részt. A szakképző intézményben a szakirányú oktatás akkor teljesíthető, ha a tanuló duális képzőhelyen való gyakorlati képzése – a területileg illetékes gazdasági kamara közreműködése mellett – nem biztosítható.

A szakirányú oktatásban való részvétel kötelező, a tanulónak a mulasztását pótolnia kell.

A szakirányú oktatás

- a tanítási évben teljesítendő oktatásból és a tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlatból vagy
- a szakképzési munkaszerződés hatálya alatt teljesítendő oktatásból és gyakorlatból áll.

A Szkt. 82. § értelmében, duális képzőhelyként az a képzőközpont vagy más olyan gazdálkodó szervezet vehető nyilvántartásba,

- a) amelynél a szakirányú oktatás folytatásának feltételei biztosítottak,
- b) amely a Szkr. rendeletében meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező személyt foglalkoztat,
- c) amely a duális képzőhely által vállalt szakirányú oktatáshoz szükséges eszközzel és felszereléssel rendelkezik és
- d) az Szkt.19. § (3) bekezdése szerinti minőségirányítási rendszert működtet vagy legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek megfelel.

A duális képzőhelyek nyilvántartását a gazdasági kamara vezeti. A nyilvántartásba vételre az a területi gazdasági kamara illetékes, amelynek területén a duális képzőhely szakirányú oktatási célt szolgáló székhelye vagy telephelye van.

A duális képzőhelyek nyilvántartásba vétele

A nyilvántartás tartalmazza:

- a) a duális képzőhely adatait, képviselőjének és a szakirányú oktatásért felelős személynek a nevét,
- b) azokat a szakmákat, amelyekre a duális képzőhely a felkészítést nyújtja,
- c) a gazdasági kamara adatait, képviselőjének és a nyilvántartásba-vételi eljárásba bevont szakértő nevét, és
- d) az Szkr. rendeletében meghatározott, személyes adatnak nem minősülő adatokat.

A duális képzőhelyek nyilvántartása közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

A nyilvántartásba-vételi eljárás ingyenes.

Szkr. 241 – 245. § értelmében a duális képzőhelynek rendelkeznie kell a szakirányú oktatásra vonatkozó képzési programmal, amely szakmánként, az adott szakma programtervéhez igazodóan tartalmazza a duális képzőhely által oktatott tananyagelemeket és ehhez kapcsolódóan az elméleti ismeretek, a felügyelet mellett és az önállóan végezhető gyakorlati feladatokat, továbbá a kompetencia- és készségfejlesztés feladatait.

A duális képzőhely a képzési programot feltölti a regisztrációs és tanulmányi alarendszerbe.

A duális képzőhelynek ki kell dolgoznia a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy értékelésére és minősítésére vonatkozó értékelési és minősítési kritériumokat.

Személyi feltételek

A duális képzőhelyen oktató az lehet, aki

- a) cselekvőképes,
- b) nem áll a szakirányú oktatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,
- c) a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő, államilag elismert, legalább középfokú szakirányú szakképzettséggel és legalább ötéves, az érintett szakképzettségnek megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkezik és
- d) kamarai gyakorlati oktatói vizsgával rendelkezik.

Mentesül a kamarai gyakorlati oktatóvizsga-letétel alól az, aki

- a) mestervizsgával rendelkezik,
- b) a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő
- c) szakirányú felsőfokú szakképzettséggel és legalább kétéves szakirányú szakmai gyakorlattal,
- d) felsőfokú végzettséggel, szakirányú középfokú szakképzettséggel és legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlattal vagy
- e) a 60. életévét betöltötte.

A vállalt szakmának megfelelő felsőfokú végzettségnek kell elfogadni a - képzésről rendelkező jogszabály szerint - felsőfokú végzettséget tanúsító műszaki oktatói, technikus tanári, szakoktatói oklevelet, bizonyítványt. A felsőfokú végzettséget nem tanúsító, tanfolyami képzésben szerzett műszaki oktatói vagy szakoktatói bizonyítványt az alkalmazáskor a képzés szakirányának megfelelő középfokú szakképzettségnek kell elfogadni.

A duális képzőhelyen oktatóként elsősorban a szakoktatói képesítéssel rendelkező személyt kell alkalmazni.

Minőségi követelményként olyan feltétel határozható meg, amely legalább a szakirányú oktatás szakképző intézményben történő megszervezése esetén fennáll.

A nyilvántartás az Szkt.-ben meghatározottak mellett tartalmazza:

- a) a duális képzőhely megnevezését, szakirányú oktatási célt szolgáló székhelyének vagy telephelyének címét, adószámát, statisztikai számjelét, cégjegyzékszámát vagy nyilvántartási számát, valamint azt, hogy képzőközpontként működik-e,
- b) azon szakmák megnevezését és azonosító számát, amelyekre a duális képzőhely a felkészítést nyújtja,
- c) a nyilvántartásba vétel időpontját,
- d) a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes területi gazdasági kamara nevét és székhelyének címét,
- e) a duális képzőhely által szakirányú oktatásra egy időben fogadható tanulók, illetve képzésben részt vevő személyek maximális létszámát szakmánkénti csoportosításban,
- f) a nyilvántartás adataiban történt változással érintett adatokat, a változás időpontját és hatályát.

A nyilvántartás nyilvános, azt a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a saját honlapján közzéteszi. A közzétett adatokat a duális képzőhely

nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara döntését követő nyolc napon belül frissíteni kell.

A nyilvántartásba vétel iránti kérelmet a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamarának kell benyújtani. A duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a nyilvántartásba vétel iránti kérelmet a szakmai szervezet vagy szakmai kamara véleményének kikérésével bírálja el, ha a szakma nem tartozik egyik gazdasági kamara hatáskörébe sem.

A nyilvántartásba az vehető fel, aki rendelkezik a szakirányú oktatás folytatására jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel.

A nyilvántartásban szereplő adatokban bekövetkezett változást a duális képzőhely köteles a változás bekövetkezésétől számított tizenöt napon belül a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamarának bejelenteni.

A duális képzőhely megszűnése esetén a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a duális képzőhelyet törli a nyilvántartásból.

Tárgyi feltételek

Az adott szakma képzési és kimeneti követelménye (KKK) tartalmazza a szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételeket.

A duális képzőhelynek rendelkeznie kell a szakirányú oktatásra vonatkozó képzési programmal, amely szakmánként, az adott szakma programtervéhez igazodóan tartalmazza a duális képzőhely által oktatott tananyagelemeket és ehhez kapcsolódóan az elméleti ismeretek, a felügyelet mellett és az önállóan végezhető gyakorlati feladatokat, továbbá a kompetencia- és készségfejlesztés feladatait. A képzési programot fel kell töltenie a regisztrációs és tanulmányi alrendszerbe.

A duális képzőhelynek ki kell dolgoznia a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy értékelésére és minősítésére vonatkozó értékelési és minősítési kritériumokat.

Szakképzési előszerződés, szakképzési munkaszerződés

A szakképzési előszerződés

A tanuló a szakirányú oktatást megelőzően a duális képzőhellyel szakképzési előszerződést köthet. A tanuló és a duális képzőhely a szakképzési előszerződés megkötésével arra vállalnak kötelezettséget, hogy a szakirányú oktatás céljából későbbi időpontban szakképzési

munkaszerződést kötnek. A szakképzési előszerződés megszűnik a szakképzési munkaszerződés megkötésekor – vagy ha nem került sor szakképzési munkaszerződés megkötésére, az Szt. 87. § (1) bekezdése szerinti esetekben.

Szakképzési munkaszerződés

Szakképzési munkaszerződés a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel a szakirányú oktatás kezdő napjával kezdődő hatállyal a szakirányú oktatás egészére kiterjedő határozott időtartamra köthető.

A szakképzési munkaszerződéssel a tanuló és a duális képzőhely között munkaviszony jön létre. A szakképzési munkaszerződéssel a tanuló elfogadja a szakirányú oktatásban való részvétel feltételeit és kötelezettséget vállal a duális képzőhely irányítása szerint a szakirányú oktatásban való részvételre. A duális képzőhely pedig vállalja a tanuló szakirányú oktatáson való foglalkoztatását és oktatását, továbbá kötelezettséget vállal a Szt.-ban meghatározott juttatások nyújtására.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy egyidejűleg csak egy szakképzési munkaszerződéssel rendelkezhet.

A duális képzőhely a szakképzési munkaszerződés megkötését megelőzően a tanulók számára kiválasztási eljárást folytathat le.

A szakképzési munkaszerződést, annak módosítását és felmondását írásba kell foglalni. A szakképzési munkaszerződés tartalmát a felek közös megegyezéssel módosíthatják.

A szakképzési munkaszerződésre, ha a Szt. eltérően nem rendelkezik, az Mt.-nek a munkaszerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy

- a) munkáltató alatt a duális képzőhelyet, munkavállaló alatt a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt kell érteni,
- b) szakképzési munkaszerződés alanya munkavállalóként a tizenötödik életévét betöltött tanuló is lehet,
- c) ha a duális képzőhely a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy szakirányú oktatásához közreműködőt vesz igénybe, a munkáltatónál történő foglalkoztatás nem minősül munkaerő-kölcsönzésnek, arra a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás Mt.-ben meghatározott szabályait kell alkalmazni.

Szakképzési munkaszerződés azzal a tanulóval, illetve a képzésben részt vevő személlyel köthető, aki a szakmára előírt egészségügyi feltételeknek és pályaalakmassági követelményeknek megfelel.

Amennyiben a képzésben részt vevő személy a nem nappali rendszerű szakmai oktatásban vagy szakmai képzésben párhuzamosan fennálló, foglalkoztatásra irányuló jogviszonya mellett vesz részt, és ezen jogviszonyában az őt foglalkoztató tevékenysége kapcsolódik az adott szakma ágazatához, a szakirányú oktatás az őt foglalkoztatónál az által elkészített képzési program alapján is teljesíthető, tekintet nélkül arra, hogy a foglalkoztató duális képzőhelynek minősül. Ebben az esetben a képzésben részt vevő személy munkaszerződését az Szkt., illetve az Szkr. rendelet szerinti szakképzési munkaszerződésnek megfelelő tartalommal úgy kell módosítani, hogy abban - az eredeti munkaköri feladatok ellátása mellett vagy helyett - szerepeltetni kell a szakképzési munkaszerződés tartalmi elemeit. Ha a képzésben részt vevő személy az eredeti munkaköri feladatait is ellátja, a munkaszerződésben meg kell határozni a munkaköri feladatokra és a szakképzésben való részvételre fordítható munkaidő arányát, és ehhez igazodóan a képzésben részt vevő személyt megillető munkabér mértékét. A felek ebben az esetben úgy is rendelkezhetnek, hogy a képzésben részt vevő személyt szerződéses munkaideje teljes időtartamára továbbra is az eredeti munkabére illeti meg.

A szakképzési munkaszerződés tartalmi elemei a Szkr. 250. § értelmében

1. a duális képzőhely nevét, székhelyét, elérhetőségét, adószámát, statisztikai számjelét, cégjegyzékszámát vagy egyéni vállalkozó, egyéb szervezet nyilvántartási számát, törvényes képviselőjének családi és utónevét,
2. a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy természetes személyazonosító adatait, lakcímét, oktatási azonosító számát, elérhetőségét,
3. annak a szakképző intézménynek a nevét, székhelyét, elérhetőségét, OM azonosítóját, képviselőjének nevét, amellyel a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy tanulói jogviszonyban, illetve felnőttképzési jogviszonyban áll,
4. a szakirányú oktatás körébe tartozó munkafeladatokat,
5. a szakirányú oktatás időtartamát és helyét,
6. a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személyt e rendelet alapján megillető munkabér összegét.

A szakképzési munkaszerződés tartalmazza a duális képzőhely arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy számára - egészségvédelmi és munkavédelmi szempontból biztonságos munkahelyen - szakirányú oktatásról gondoskodik.

A szakképzési munkaszerződés tartalmazza a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személyt arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy

- a) a duális képzőhely képzési rendjét megtartja, a képzésre vonatkozó utasításait végrehajtja,
- b) a szakmai ismereteket a képességeinek megfelelően elsajátítja,
- c) a biztonsági, egészségügyi és munkavédelmi előírásokat megtartja,
- d) nem tanúsít olyan magatartást, amellyel a duális képzőhelynek jogos gazdasági vagy egyéb érdekeit veszélyeztetné.

A duális képzőhely a szakképzési munkaszerződés aláírásával egyidejűleg - az Mt. 46. és 47. §-ában foglaltak mellett - írásban tájékoztatja a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt a következőkről:

- a) a munkabér és az egyéb juttatás kifizetésének időpontjáról, az azt terhelő fizetési kötelezettségek levonásáról,
- b) a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy számára nyújtható egyéb juttatások és kedvezmények megjelölését, azok mértékét és nyújtásának feltételeit,
- c) a szakirányú oktatásáért felelős személy családi és utónevéről és elérhetőségéről,
- d) a duális képzőhely által igénybe vett közreműködő megnevezését, székhelyén vagy telephelyén lévő szakirányú oktatási helyszínét vagy helyszíneit, képviselőjének családi és utónevét, a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy duális képzőhely által igénybe vett közreműködőhöz történő kirendelésének időtartamát.

A duális képzőhely feltölti a Köznevelési Regisztrációs és Tanulmányi Alaprendszerbe (KRÉTA) a szakképzési munkaszerződést.

A KRÉTA üzemeltetője havonta anonim módon adatot szolgáltat a gazdasági kamarának a regisztrációs és tanulmányi rendszerben rögzített munkaszerződésekről duális képzőhelyenként, szakmánként és létszám bontásban.

A szakképző intézmény – a gyakorlati képzésben résztvevők kötelezettségei teljesítésének nyilvántartása céljából – hozzáférést biztosít a regisztrációs és tanulmányi alaprendszerhez a duális képzőhelynek.

A duális képzőhelyek adminisztrációs szempontból jogszabály által előírt új feladata az alábbi dokumentumok naprakész vezetése és feltöltése a regisztrációs és tanulmányi alaprendszerbe:

- a szakképzési munkaszerződés (feltöltése)
- a képzési program (feltöltése)
- a tanuló értékelésére és minősítésére vonatkozó értékelési és minősítési kritériumok kidolgozása (és feltöltése)

- a foglalkozási napló vezetése.

A foglalkozási napló

A szakirányú oktatást folytató szervezet a tanuló szakirányú oktatásáról a KRÉTA regisztrációs és tanulmányi alarendszerben foglalkozási naplót vezet.

A foglalkozási napló tartalmazza:

- a szakmai tevékenységeket, annak helyszínét, ha az eltér a duális képzőhely nyilvántartásba vett székhelyétől vagy telephelyétől; a szakmai tevékenységre fordított időt,
- a tanuló értékelését, a tanuló részvételét és mulasztását a szakirányú oktatás során.

Ha a duális képzőhely a foglalkozási napló vezetésének és ellenőrzésének rendjét megszegi, vele szemben a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara közigazgatási bírságot szab ki. Ha a duális képzőhely a foglalkozási napló vezetését a bírság kiszabását követően ismételten elmulasztja, a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a duális képzőhelyet 3 évre eltilthatja a szakirányú oktatás folytatásától.

A szakirányú oktatás rendje

Munka- és pihenőidő, mentesülés a munkavégzési kötelezettség alól

A tanuló számára legfeljebb kéthetes munkaidőkeretet lehet elrendelni, valamint rendkívüli munkaidő nem rendelhető el.

A tanulót a 18. életévének betöltése évének utolsó napjáig évente 45 munkanap, ezt követően évente 30 munkanap szabadság illeti meg. A szabadság kiadásánál figyelemmel kell lenni az őszi, téli, tavaszi és nyári szünet rendjére. A nyári szünetben legalább 15 munkanap szabadságot a tanuló kérésének megfelelő időpontban egybefüggően kell kiadni.

A tanuló mentesül rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól a közismereti oktatás időtartamára.

A duális képzőhely érettségi vizsgatárgyanként - az érettségi vizsga napját is beszámítva - 4 munkanapra köteles a tanulót mentesíteni a munkavégzési kötelezettsége alól, valamint a szakmai vizsga előtt a szakmai vizsgára való felkészülés céljából egy alkalommal legalább 15 munkanap egybefüggő felkészülési időt kell biztosítani.

A napi szakirányú oktatási időt arányosan csökkenteni kell, ha a szakirányú oktatás rendszeresen olyan helyszínen történik, ahol a duális képzőhellyel munkaviszonyban álló

munkavállalókat olyan munkarendben foglalkoztatják, amely nyolcórásnál rövidebb műszakbeosztást ír elő.

A tanuló mulasztása

A tanuló mulasztását annál a szakirányú oktatást folytató szervezetenél igazolja, akinél a szakirányú oktatását teljesíti. Ha a tanuló szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlatról való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak 20 %-át, a tanuló az évfolyam követelményeit nem teljesítette és magasabb évfolyamba nem léphet.

Az igazolatlan mulasztás nem haladhatja meg a szorgalmi időszakon kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak 5 %-át. Az igazolatlan mulasztást a tanuló pótolni köteles. Ha a tanuló mulasztását a következő tanév megkezdéséig pótolja, magasabb évfolyamba léphet.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy védelme a szakirányú oktatás során

Megilletik mindazok a jogok, amelyeket az érdekvédelem tekintetében az Mt. az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés követelményei tekintetében a munkavédelemről szóló törvény és végrehajtási rendeletei biztosítanak a munkavállaló részére.

E rendelkezések alkalmazásában

- **munkavállaló:** tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt
- **munkáltató:** a szakképző intézmény, illetve a duális képzőhely
- **munkaviszony:** a tanulói jogviszony/felnőttképzési jogviszony

A duális képzésben résztvevő szakirányú oktatás keretében csak a szakirányú oktatáshoz kapcsolódóan meghatározott feladat ellátására kötelezhető és csak egészséges, biztonságos körülmények között foglalkoztatható.

A duális képzésben részt vevő személyt

- a szakirányú oktatással összefüggő munkavédelmi oktatásban kell részesíteni
- gondoskodni kell az orvosi vizsgálatáról.

A duális képzőhely hatósági ellenőrzése

A duális képzőhely szakképzési alapfeladat-ellátásának hatósági ellenőrzését a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara hivatalból, illetve a szakképző intézmény vagy a szakképzésért felelős miniszter kezdeményezésére végzi.

A duális képzőhely hatósági ellenőrzésében részt vesz azon szakképző intézmények közül legalább egynek a képviselője, amellyel a szakirányú oktatásban részt vevő tanuló tanulói jogviszonyban, illetve képzésben részt vevő személy felnőttképzési jogviszonyban áll.

Duális képzőhely minőségi követelményeinek szempontrendszere

Duális képző az lehet, aki rendelkezik a szakirányú oktatás folytatására jogszabályban meghatározott személyi és tárgyi feltételekkel. Ennek értelmében az a képzőközpont vagy – a szakképző intézmény kivételével – más olyan gazdálkodó szervezet lehet duális képző:

- akinél a szakirányú oktatás folytatásának előírt feltételei biztosítottak,
- aki adott végzettséggel és szakképesítéssel vagy szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkező személyt foglalkoztat,
- aki rendelkezik a duális képzőhely által vállalt szakma oktatásához szükséges eszközzel és felszereléssel és
- aki minőségirányítási rendszert működtet vagy legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek megfelel.

A feltételek konjunktívák, tehát egyidejűleg kell fennállniuk. A duális képzőhelyekről a gazdasági kamara vezet nyilvántartást, amely közhiteles hatósági nyilvántartásnak minősül.

Megfelelés az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) előírásainak

A Kormány 2019-ben a Szakképzés 4.0 stratégiában megfogalmazta a szakképzés átalakítása kapcsán elkötelezettségét az **Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer** (EQAVET) alapú minőségirányítási rendszer bevezetése mellett. Jogszabályokban is megjelentek a szakképzési minőségirányítás bevezetésének szabályai, a Parlament elfogadta az új, 2019. évi LXXX. törvényt a szakképzésről és a Kormány kiadta a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendeletet.

Az EQAVET egy európai elvárásrendszer, amelynek elsődleges célja, hogy elősegítse és támogassa a szakképzés minőségének folyamatos fejlesztését. Egy olyan viszonyítási (referencia) eszköz, amellyel világossá lehet tenni a nemzeti szakképzési minőségbiztosítási (keret)rendszerek és az európai keretrendszer közötti megfelelés fokát, mértékét, európai

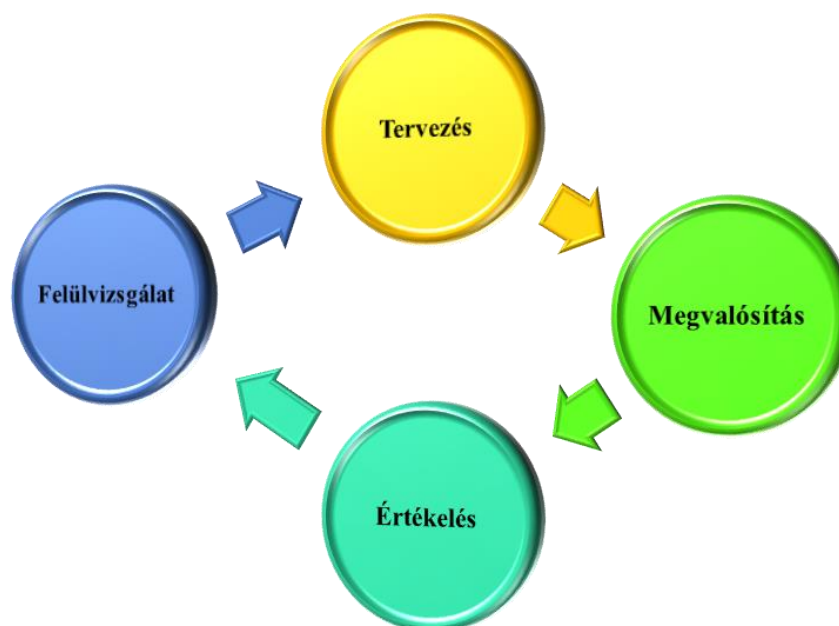
szinten egyeztetett és elfogadott közös referencia-kritériumok alapján, így segítve a tagállamokat, a szakképzési szolgáltatókat és más szervezeteket saját rendszereik kialakításában és folyamatos tovább fejlesztésében, megújításában.

Az EQAVET a szakképzést egységes egészként kezeli, a szakképzés minden formájára – iskolai rendszerű szakképzés, szakmai továbbképzés, felnőtt(szak)képzés, munkaalapú tanulás-képzés, munkaszerződéses duálisképzés stb. – vonatkozik. Az alapvető minőségkövetelményeket azonban minden alkalmazónak önmagára kell értelmeznie, adaptálnia. Így a keretrendszer jelleg lehetővé teszi az EQAVET alkalmazását a különböző környezetben és feltételek mellett működő, különböző nagyságú és profilú felhasználók (szakképzési rendszerek és szakképzési szolgáltatók) esetében.

A duális képzőhely Szkt. szerint minőségirányítási rendszert működtet vagy legalább a területileg illetékes gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek megfelel. Az átalakult szakképzés tekintetében ez szoros együttműködést jelent a képzőintézmény és a duális képzőhely között. Közös kell kidolgozni a keretrendszerben előírt minőségi követelményeket, megfeleve az EQAVET előírásainak.

EQAVET Keretrendszer fő részei

1) Az EQAVET minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklusa, PDCA:

- Plan: A célok és teendők részletes meghatározása
- Do: A tervek megvalósítása
- Check: Az eredmények ellenőrzése
- Act: Az eltérések korrigálása

Az EQAVET újszerűsége és hozzáadott értéke abban rejlik, hogy minden egyes lépéshez európai szinten elfogadott, közös alapvető minőségkövetelményeket – indikatív jellemzőket – határoz meg, amelyek a mi megközelítésünk szerint szakképzési elvárások, így bármely szakképzési rendszer vagy szakképző intézmény számára értelmezhetőek, ezek teszik az általános minőségbiztosítási rendszereket szakképzés-specifikussá.

Az indikatív jellemzők segítik a Keretrendszer bevezetését, gyakorlati alkalmazását azáltal, hogy konkrétan megfogalmazzák és kiemelik azokat a viszonylag kisszámú alapvető és lényegi szempontokat, alkotóelemeket, elvárásokat, amelyek a minőségi szakképzés szempontjából kulcsfontosságúak, és amelyekre minden szakképzési minőségbiztosítási rendszer kialakításakor, működtetésekor, értékelésekor, felülvizsgálatakor és tovább fejlesztésekor figyelemmel kell lenni – rendszerszinten és a szakképzési szolgáltatók szintjén egyaránt. Az indikatív jellemzők képezik a nemzeti és intézményi szinten megvalósítandó cél-meghatározási, tervezési, mérési-értékelési és fejlesztési tevékenységek alapját. Amennyiben egy szakképzést irányító vagy folytató intézmény teljesíti ezeket az alapvető minőségkövetelményeket, akkor ezáltal megteremti a lehetőségét annak, hogy jó képzési minőséget szolgáltatson. Miközben ráirányítják az alkalmazók figyelmét a minőségbiztosítás és a minőségfejlesztés szempontjából fontos kérdésekre, az indikatív jellemzők nem írják elő, hogyan működjenek a nemzeti rendszerek és a szakképzést folytató intézmények. Így a Keretrendszer teret enged a legkülönbözőbb nemzeti és szolgáltatói/intézményi szintű minőség-megközelítések alkalmazásának.

1) A monitoring a belső és a külső értékelési eljárások kombinációját jelenti, amelyeket a tagállamoknak kell meghatározniuk annak érdekében, hogy folyamatos, tényekkel igazolható és hiteles visszajelzést kapjanak arról, hol tartanak a kitűzött céljaik elérésében. A Keretrendszer különös hangsúlyt helyez a rendszeres időközönként és szisztematikusan megvalósuló önértékelésre, amelynek segítségével meghatározhatóak a rendszerek, folyamatok, eljárások, tevékenységek stb. erősségei és fejlesztendő területei, és ezáltal javítható, folyamatosan fejleszthető a szakképzés minősége. Az önértékelést azonban nemzeti, regionális vagy ágazati szintű, független, külső testület által rendszeres időszakonként végzett külső értékeléssel szükséges kiegészíteni.

2) A mérőeszköz a szakképzés minőségének, eredményességének és hatékonyságának a méréséhez, értékeléséhez, bizonyításához 10 rendszerszintű indikátort kínál, amelyek kulcsfontosságú eszközök a szakképzés-irányítás számára, továbbá a szakképzés minőségének fejlesztésében. A cél annak elősegítése, hogy a tagállamok biztosítsák a saját rendszereik minőségfejlesztésének közös mennyiségi és minőségi referencia-mutatókon alapuló, megfelelő és következetes figyelését és értékelését, valamint az objektív adatokon, tényeken alapuló fejlesztéseket.

Az indikátorok szakképzési indikátorok: a szakképzés eredményeire és a szakképzési rendszerek, az egész életen át tartó tanulás, a munkaerőpiac, a foglalkoztatás és a gazdaság közötti kapcsolatokra fókuszálnak, valamint a környezethez, a bemeneti követelményekhez, a folyamathoz, a kimeneti követelményekhez és az eredményekhez kapcsolódó információkat tartalmaznak. Az indikátorok többsége intézményi szinten is értelmezhető és előállítható.

A fentiek alátámasztják: az EQAVET értelmezésében a minőségbiztosítás azt jelenti, hogy bizonyítékok alapján rendszeresen monitorozni, értékelni - esetleg javítani - kell azt, hogy a szakképzés mennyire hatékonyan és eredményesen felel meg a társadalom, a gazdaság és az egyének folyamatosan változó, alakuló igényeinek.

Az EQAVET fő alapelvét a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus tudatos alkalmazása jelenti, mind rendszerszinten, mind pedig a szakképzési szolgáltatók szintjén. Hozzáadott értéket képvisel ennek során a minőség kör zárása, azaz a mérések és értékelések eredményei alapján a fejlesztések megtervezése, végrehajtása és a megvalósult fejlesztések eredményességének értékelése.

A duális képzőhely amennyiben nem rendelkezik saját minőségirányítási rendszerrel úgy meg kell felelni a kamara által előírt minőségi követelményeknek. Ezek a követelmények igazodnak a képzőintézményekben működő egységes EQAVET előírásaihoz.

Az EQAVET Keretrendszer indikátorai

Az EQAVET Keretrendszer 10 indikátora rendszer szinten és szakképzési szolgáltatói szinten kerültek értelmezésre. Meghatározásra kerültek azok a szakpolitikai célok is, amelyeknek elérését mutatják az indikátorok.

Az 1., 3. és 7. indikátorok csak rendszer szinten értelmezhetők, de szakpolitikai fontosságuk miatt a szakképzést megvalósító intézmények szintjén is a célok meghatározása során háttér információként szolgálhatnak..

A minőségi mutatók átfogó rendszere a szakképzést szolgáltatók, az értékelések és a minőségfejlesztés érdekében fel tudnak használni.

Az EQAVET indikátorok:

1. minőségbiztosítási rendszerek relevanciája a szakoktatási és szakképzési szolgáltatóknál;
2. a tanárok és szakoktatók továbbképzésébe történő befektetés;
3. a szakképzési programokban résztvevők aránya a program típusa és a résztvevők egyéni/szociális jellemzői (nem, életkor, veszélyeztetettség) szerint;
4. a szakképzési programokat elvégzők aránya a program típusa és a résztvevők egyéni/szociális jellemzői szerint;
5. a szakképzési programok résztvevőinek elhelyezkedési aránya a program típusa és a résztvevők egyéni/szociális jellemzői szerint:
 - a. a szakoktatásban vagy szakképzésben részt vett tanulók elhelyezkedése meghatározott időpontban a képzés elvégzése után, a program típusa és az egyéni kritériumok szerint;
 - b. a szakképzésben részt vett tanulók közül a foglalkoztatottak aránya meghatározott időpontban a képzés elvégzése után, a program típusa és az egyéni kritériumok szerint;
6. a megszerzett készségek munkahelyi alkalmazásának foka:
 - a. az egyének által – a szakképzés befejezését követően – gyakorolt foglalkozás, a képzés típusa és az egyéni kritériumok szerint;
 - b. az egyének és a munkaadók elégedettsége a megszerzett képességekkel/kompetenciákkal;
7. a munkanélküliek aránya egyéni kritériumok szerint;

8. a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett csoportok aránya (viszonyítási indikátor)
9. a munkaerőpiaci szakképzési igények és változásaik meghatározásának mechanizmusai;
10. a szakoktatáshoz és szakképzéshez való jobb hozzáférés előmozdítására szolgáló programok.

Forrásmunkák

11/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról

12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

Balog Adrienn, Gibárszki Sándorné: A szakirányú oktatás pénzügyi kérdései, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Budapest, 2020.

Dr. Henczi Lajos: Útmutató képzési program készítéséhez duális képzőhelyek számára, MKIK Oktatási és Képzési Igazgatósága, Budapest, 2020.

H.-G. PÖTTERING: Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása a szakoktatás és szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakeretének létrehozásáról, Brüsszel, 2009.

Kézikönyv szakképző intézmények fenntartói számára A belső minőségirányítás és a minőségkultúra támogatását szolgáló kézikönyv, Cedefop, 2015.

Králik Tibor, Molnárné Stadler Katalin: Gyakorlati(as) útmutató szakképző intézmények számára az EQAVET+ Keretrendszer szerinti önértékelés elvégzéséhez, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, Budapest, 2018.

Melléklet

Duális képzőhely nyilvántartásba vétel részletes kritériumai, az engedély kiadásának feltételei

- 1. A gazdasági kamara által nyilvántartott duális képzőhely szervezeti formája, alapadatai**
 - 1.1. Székhely
 - 1.2. Telephelyek
 - 1.3. Tulajdonviszonyok
 - 1.4. Szervezeti forma
 - 1.5. Kamarai tagság
 - 1.6. Egyéb szervezeti adatok
 - 1.7. Alkalmazottak
 - 1.8. Tevékenységek

- 2. A duális képzőhely telephelyének felkészültség**
 - 2.1. Telephely adatai
 - 2.2. A gyakorlati képzésért felelős személy adatai
 - 2.3. Szakhatósági engedélyek
 - 2.4. Képzési forma
 - 2.4.1. Képzőközpont,
 - 2.4.2. Ágazati képzőközpont,
 - 2.4.3. Tudásközpont
 - 2.5. Oktatott ágazatok
 - 2.6. Oktatott szakmák

- 3. Szakirányú oktatást végző személy**
 - 3.1. Adatai
 - 3.2. Iskolai végzettsége
 - 3.3. Szakirányú végzettsége
 - 3.4. Pedagógiai végzettsége
 - 3.5. Kamarai végzettsége,

- 3.5.1. Kamarai gyakorlati oktatói
- 3.5.2. Szakoktatói,
- 3.5.3. Mesterlevél
- 3.6. Gyakorlati ideje,
 - 3.6.1. szakmai gyakorlati idő,
 - 3.6.2. oktatói gyakorlati idő
- 3.7. Büntetlen előélet

A duális képzést folytató szervezetnél oktatóként olyan személy vehet részt, aki

- cselekvőképes,
- nem áll a szakirányú oktatási tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt,
- a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő, államilag elismert, legalább középfokú szakirányú szakképzettséggel és legalább ötéves, az érintett szakképzettségnek megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkezik és kamarai gyakorlati oktatói vizsgával rendelkezik.

Mentességek a kamarai gyakorlati oktatói vizsga letétele alól

Mentesül a kamarai gyakorlati oktatói vizsga letétele alól az, aki

- (bármilyen) mestervizsgával rendelkezik, vagy
- a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő – szakirányú felsőfokú szakképzettséggel és legalább kétéves szakirányú szakmai gyakorlattal, – felsőfokú végzettséggel és szakirányú középfokú szakképzettséggel, valamint legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlattal vagy
- az egészségügyi ágazat tekintetében egészségügyi gyakorlatvezető szakképesítéssel rendelkezik, vagy
- a 60. életévét betöltötte.

Fontos, hogy korábban csak az adott oktatott szakmában szerzett mestervégzettség jelentett mentességet. 2020. január 1-jétől azonban bármilyen mestervégzettség megfelel!

A duális képzőhely oktatója esetében a duális képzőhely által vállalt szakmának megfelelő felsőfokú végzettségnek kell elfogadni a – képzésről rendelkező jogszabály szerint:

- felsőfokú végzettséget tanúsító
- műszaki oktatói,

- technikus tanári,
- szakoktatói oklevelet, bizonyítványt.

A felsőfokú végzettséget nem tanúsító, tanfolyami képzésben szerzett műszaki oktatói vagy szakoktatói bizonyítványt az alkalmazáskor a képzés szakirányának megfelelő középfokú szakképzettségnek kell elfogadni. A duális képzőhelyen oktatóként lehetőség szerint szakoktatói képesítéssel rendelkező személyt kell alkalmazni.

4. Tárgyi feltételek, dokumentáció

4.1. Képzési és kimeneti követelmények (KKK)

4.2. Programtantervek (PTT)

4.3. Képzési program

Adott szakma szakirányú oktatására vonatkozó képzési program a képzőintézménnyel közösen kidolgozva, amely az adott szakma programtervéhez igazodóan tartalmazza

- a duális képzőhely által oktatott tananyagelemeket és ehhez kapcsolódóan az elméleti ismereteket,
- a felügyelet mellett és az önállóan végezhető gyakorlati feladatokat,
- a kompetencia- és készségfejlesztés feladatait.

A képzési programot úgy kell előkészíteni, hogy

- a programterv egészét lefedje,
- a megvalósítható és a különböző együttműködési formákkal (ÁKK, VKK) kompatibilis legyen.

A képzési program célja:

- megfogalmazni a tanítási-tanulási folyamat értelmét,
- irányát,
- törekvéseit a képzésben részt vevők kompetenciáinak fejlődése érdekében.

A duális képzőnek meg kell terveznie a tanulási eredmények eléréséhez vezető utat, és ezen az úton a tanulót különböző megoldásokkal kell segíteni. A képzési programban meg kell határozni a szakirányú oktatás előkészítésére, szervezésére és lebonyolítására vonatkozó szabályokat. A képzési program olyan szakmai szabályozó dokumentum a duális képzőhely számára, amely a szakirányú oktatás tartalmára, szervezésére és megvalósítására vonatkozó valamennyi releváns információt tartalmazza. A képzési program a minőségbiztosítás egyik eszköze is, amelynek a szabályozott folyamatok mellett rugalmasságot is kell biztosítani a rendszerben.

Az értékelésre és minősítésre vonatkozó kritériumokat úgy kell meghatározni, hogy a tanulókat a tanulási folyamat közben (esetleg elején) és végén is objektív és megbízható módon lehessen értékelni. Legyen mérhető, hol tart tanuló a tanulási eredmények elsajátításában, milyen módon tudja bizonyítani és bemutatni az általa birtokolt tanulási eredményeket.

A tanuló teljesítményét, előmenetelét az oktató a tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

Az érdemjegyek és az osztályzatok a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

Ha a tanuló szakirányú oktatását nem a szakképző intézmény végzi, a szakirányú oktatással összefüggésben a tanuló teljesítményét, előmenetelét a duális képzőhely az oktatóval közösen értékeli és minősíti. Az ilyen értékelésre a szakképző intézmény szakmai programjában és a képzőhely képzési programjában meghatározott, elsajátított tananyagrészenként megszervezett beszámolás keretében kerül sor.

A műhelyiskolában értékelés, minősítés nem alkalmazható.

A duális képzőhely köteles feltölteni a képzési programot a KRÉTA regisztrációs és tanulmányi alaprendszerbe.

4.4. Minőségirányítási rendszer

A duális képzőhely minőségirányítási feladatok esetében – minőségirányítási rendszert működtet vagy – legalább a gazdasági kamara által kidolgozott szempontrendszerben meghatározott minőségi követelményeknek megfelel.

A minőségirányítási rendszert a szakképző intézmény EQAVET minőségirányítási rendszere alapján a képzőintézménnyel közösen kell kidolgozni.

Tartalmaznia kell:

- minőségpolitikát,
- átfogó önértékelést,
- ezekre épülő beavatkozást,
- fejlesztési tevékenységet.

Javasolt EQAVET indikátorok a fejlődés érdekében:

- **oktatók továbbképzése**, hozzásegít a szakoktatók kompetenciáinak fejlesztéséhez. A szakoktatói kompetenciák két összetevőjét is méri, egyrészt a korszerű, munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő szakmai kompetenciák fejlesztését,

másrészt a tanulói eredményességet meghatározó pedagógiai módszertani, mérési-értékelési kompetenciák fejlesztését,

- **szakképzési programokat elvégzők aránya**, a sikeresen elvégző vagy elhagyó személyek száma Hozzásegít a szakképzésben a tanulók eredményességének mérésében. Megmutatja a képzést eredményesen elvégzők arányát, amely a képzés megkezdését és a végzettséghez való eljutás arányát vizsgálja.
- **képzésben résztvevők elhelyezkedése** meghatározott időpontban a képzés elvégzése után. Megmutatja, hogy adott képzés mennyire alkalmas a munkaerő-piacon való elhelyezkedésre. • Adatot szolgáltat a képzés hatékonyságáról és minőségéről, vagyis arról, hogy a sikeresen végzett tanulók milyen arányban tudnak a munkaerő-piacon elhelyezkedni. • Adatot szolgáltat az oktatás-képzés során megszerzett kompetenciák munkaerő-piaci relevanciájáról.
- **megszerzett képességek hasznosítása a munkahelyen**
 - a) az egyének által a szakképzés befejezését követően – gyakorolt foglalkozás, a képzés típusa és az egyéni kritériumok szerint,
 - b) az egyének és a munkaadók elégedettségi aránya a megszerzett képességekkel/kompetenciákkal.

Hozzásegít a szakképzésben tanulók foglalkoztatásának növekedéséhez. Növeli a szakképzés alkalmazkodó képességét a munkaerőpiac változó igényeihez. Hozzásegít a szakképzésben a hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtandó speciális képzési kínálat kialakításához. Felhasználható a szakképzés eredményességének és hatékonyságának értékeléséhez.

4.5. Foglalkozási napló

A szakirányú oktatást folytató szervezet a tanuló szakirányú oktatása során megvalósuló szakmai gyakorlat tartalmáról köteles – a KRÉTA regisztrációs és tanulmányi rendszerben – foglalkozási naplót vezetni. A gazdálkodó szervezet és a tanuló gyakorlati képzésben történő együttműködésének dokumentálása (tanulók nyilvántartása, mulasztások vezetése, tanulói előmenetel, szakirányú oktatás szakmai felépítésének nyomon követése) a foglalkozási naplóban történik. A foglalkoztatási napló tanügyi dokumentum, amelynek pontos vezetése kötelező és kiemelt jelentőségű. A foglalkozási napló vezetésében fontos, hogy az új rendszerben elektronikusan, a KRÉTA-ban kell vezetni. A foglalkozási naplónak tartalmaznia kell:

- a szakmai tevékenységeket,

- változó képzőhely esetén, annak helyszínét,
- a szakmai tevékenységre fordított időt,
- a tanuló, a képzésben résztvevő személy – értékelését, – részvételét és mulasztását a szakirányú oktatásban

Ha a duális képzőhely a foglalkozási napló:

- vezetésének és ellenőrzésének rendjét megszegi, vele szemben a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara, 2021. január 1-jétől közigazgatási bírságot szab ki.
- vezetését a bírság kiszabását követően ismételtelen elmulasztja, a duális képzőhely nyilvántartásba vételére területileg illetékes gazdasági kamara a duális képzőhelyet 3 évre eltilthatja a szakirányú oktatás folytatásától. Ha a foglalkozási napló vezetését a duális képzőhely csak valamely telephelyén mulasztotta el, az eltiltás csak a mulasztással érintett telephely tekintetében áll fenn.

A foglalkozási naplóhoz kapcsolódik a jelenléti ív, amelynek vezetése továbbra is javasolt a tanulói hiányzások követéséhez, illetve a tanuló ledolgozott munkanapjainak megállapításához.

A foglalkozási naplóhoz kapcsolódik a jelenléti ív, amelynek vezetése továbbra is javasolt a tanulói hiányzások követéséhez, illetve a tanuló ledolgozott munkanapjainak megállapításához.

4.6. Munka-, baleset- és a tűzvédelmi napló

A tanulót a duális képzőhelynek a szakirányú oktatás feladataival összefüggő munkavédelmi oktatásban kell részesíteni.

A duális képzőhelynek oktatás keretében gondoskodnia kell arról, hogy a tanuló

- munkába álláskor,
- változó munkahelyen folyó munkavégzés esetében minden új helyszínen,
- munkaeszköz átalakításakor vagy új munkaeszköz üzembe helyezésekor,
- új technológia bevezetésekor

elsajátítsa és a szakirányú oktatás teljes időtartama alatt rendelkezzen az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés elméleti és gyakorlati ismereteivel, megismerje a szükséges szabályokat, utasításokat és információkat. Az oktatást rendszeres munkaidőben kell megtartani, és időszakonként – a megváltozott vagy új kockázatokat, megelőzési intézkedéseket is figyelembe véve – meg kell ismételni.

Az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

4.7. Munkabér kifizetésének igazolását szolgáló dokumentumok

A duális képzést szervező szervezet, a szakképzési munkaszerződés alapján pénzbeli juttatásként munkabért köteles fizetni a tanuló részére. A munkabért utólag, a tárgyhót követő hónap tizedik napjáig fizetési számlára történő átutalással kell teljesíteni.

4.8. Felelősségbiztosítás megkötését igazoló dokumentum

A szakirányú oktatásban részt vevő tanuló részére a duális képzőhely köteles felelősségbiztosítást kötni. A szakirányú oktatás szervezőjének szakképzési munkaszerződés esetében a duális képző minősül, így a felelősségbiztosítás-kötési kötelezettség őt terheli.

4.9. Képzési és kimeneti követelményekben meghatározott gépek, eszközök, berendezések